

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre . . . 6 korona.
 Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYZSZER:
 szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
 Városi közlevéltár (városi ház,
 földszint 7. sz. ide küldendők
 a kéziratok.)

KIADÓHVATAL:
 Városi könyvnyomda-vállalat
 iróháza, ide küldendők
 az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadóhivatalos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Polgármesteri jelentés 1908. évről.

(Folytatás.)

Gazdasági akadémia.

A gazdasági akadémiába az 1908—909. tan-
 évre 91 hallgató jelentkezett; és pedig az I. évre
 31, a II-ra 23, a III-ik évre 37.

A beiratkozott hallgatók életkora:

18—24 évig 84 hallgató.
 24—30 „ 7 „

A hallgatók közül

Debreczen sz. kir. város alapítványi helyét
 élvezte 3 hallgató.

Állami ösztöndíjban részesült 6 hallgató
 a 300 koronával 1800 korona.

Állami segélyben részesült 5 hallgató a 150 ko-
 ronával 750 korona.

Tandíjmentességben részesült 13 hallgató
 a 80 koronával 1040 korona.

A hallgatók segély-alap tőkája 14,000 korona.

Az akadémiát az iskolai évben 160 érdeklődő
 kereste fel, ezek között 15 külföldi volt.

A tanévben az akadémia tanárai 26 ízben
 tartottak gazdasági előadásokat gazdáik részére
 és pedig

Debreczenben	13 előadást.
Nyiregyházán	5 „
Hajduszoboszlón	4 „
Budapesten	2 előadást.
Székesfehérváron	2 „

Az előadásokon összesen 2460 egyén vett részt.

Izraelita hitközség.

Az izraelita hitközség adófizető tagjainak száma
 987 volt.

Ezekre összesen 37,340 korona kultusz és
 3869 korona iskolai adó vettetett ki.

A hitközség költségvetése 121,300 koronában
 irányoztatott elő, melyből egyházi célokra 77,500
 kor., iskolai célokra 44,000 kor. fordított.

A hitközség ez évben a III. osztályu polgári
 leányiskolát IV. osztályúvá fejlesztette.

A hitközség két templomot és két iskolát
 tartfenn.

Városunk kulturális intézetei.

Az ország fővárosát kivéve talán alig van
 város, melyben a kulturális intézetek oly soka-
 ságával találkozunk, mint városunkban.

Nyemű intézmények nálunk a következők
 vannak:

Emke debreczeni fiókja.
 Magyarvédő-egylet fiókja.
 Városi muzeum.
 Csokonai irodalmi-kör.
 Zenede.
 Műpártoló egyesület.
 Gönczy egylet.
 Színház.

Ezen egyletek ugyszólván valamennyien él-
 vezik a város áldozatkészségét.

Van városunkban 5 napilap, 2 élelap, 2 hiva-
 talos lap és 4 vallásos irányu lap.

Városunk jótékony egyletei.

Debreczeni jótékony nőegylet.
 Erzsébet egylet (katholikus nőegylet).
 Fillér egylet (ág. ev. nőegylet).
 Izraelita népkonyha.
 Vöröskereszt egylet fiókja.
 Tisztviselők önszegélyző fiókja.
 Andaházi—Szilágyi intézet.
 Siket-néma egyesület.
 Tanítói árvaház.
 Theresianum (róm. kath. árvaház).
 Gyermekvédő egylet.
 Székely társaság.
 Szent Vince egylet.
 Zion egylet.
 Bikur—Cholim.
 Temetkezési egylet.
 Munkás betegsegélyző pénztár.
 Rabsegélyző egylet.
 Munkások rokkant- és nyugdíj egylete.
 Vaskeresk. alkalmazottak nyugdíj egylete.
 Városi szegényház.
 Róm. kath. szegényház.
 Református szegényház.
 Két népkonyha a téli időszakban.

Dal- és önképző-egyletek, társas körök.

Főiskolai énekkar.
 Debreczeni dalegylet.
 Kereskedők „
 Munkás „
 Petőfi „
 Egyetértés „
 Kossuth „
 Szent László „
 Kereskedő ifjak társulata.
 Iparos ifjak önképző egylete.
 Nyomdászok szakegylete.

István gőzmalmi munkások szakegylete.
 Máv. altiszti-kör.
 Máv. dalos-kör.
 Debreczeni kaszinó.
 Magántisztviselők egylete.
 Jogász- és tisztviselő-kör.
 Működvelő fényképészek egylete.
 Polgári-kör.
 Kereskedelmi csarnok.
 Függetlenségi-kör.
 1848-49-iki honvéd egyesület.
 Önkéntestűzoltó testület.
 Szállodások stb. ipartársulata.
 Lovar egyesület.
 Urkocsis egyesület.
 Vadász-társulat.
 Polgári lövőtársulat.
 Torna egyesület.

A városi népkönyha.

Városunk bizottsági közgyűlése minden évben gondoskodik a népkönyhárol, hol a szegénység télviz idején, rendszeren három hónapban egészséges meleg étellel talál. Elismeréssel emelem ki a debreczeni jótékony nőegylet tevékenységét, melylyel a népkönyhán a felügyeletet már nyolcadik éve elvállalta, a legnagyobb lelkiismeretességgel kezelvén ezen intézmény anyagi ügyeit.

A népkönyhát felnőttek is, de jobbra szegény iskolás gyermekek veszik igénybe.

Sajnálatlalt kell megemlítenem, hogy a város nagy közönsége, de különösen a vagyonos polgárostály egy fillérrel sem szerezpel ezen emberbaráti intézmény jótéví között.

A népkönyha bevétele volt 1907 december 22-től 1908 március 16-ig:

Maradvány	306 K 81 f
Debreczen városától	4800 „ — „
Fizetéses ebédből	170 „ 10 „
Kövesdy-alap kamata	43 „ 33 „
Adakozásból	102 „ 46 „
Összesen	5422 K 40 f

Kiadás:

Felszerelés, élelem, fa, ennek vágása, cselédbérek	5647 K 83 f
Maradt fedezetlen	225 „ 13 „
Ebédelt a népkönyhán összesen:	
Ingyenes	39,226 adag.
Fizetéses	850 ¹ / ₂ „
Egy adag került átlag 1409 fillérbe.	

A városi színház.

Városunk színházat az 1911. év október 1-én lejáró szerződés értelmében Zilahy Gyula szinigazgató igazgatta, kjs az előadásokat május hó 18-án végezte be. Az igazgató a szerződésben elvállalt kötelezettségeinek ez évben fokozottabb mértékben igyekezett megfelelni s az előadásokkal a közönség tényleg jobban meg is volt elégedve, mint az előző években.

A színházi bizottság kellő ellenőrzést gyakorolt a szinigazgató működésével szemben s ugye szakbizottság, mint a színház felügyelő és a Tanács jóakaratu figyelmzetéseit igyekezett az igazgató legtöbb esetben teljesíteni.

A város a színházat csaknem 40,000 koronával támogatta, ezzel is jelét adván a kultúra iránt minden téren megnyilvánuló áldozatkészségének.

A szükséges és minden évben nagyobb összeget igénylő javítások ez évben is foganatosítottak s a színház nézőtere villamos világitással látattott el, míg a szinpad villamos világitása a következő évre maradt. A város tulajdonát képező díszletek kijavítottak és ujra festették.

Fokozottabb mérvben lépett előtérbe a színház nézőtere és szinpadja átalakításának kérdése, sőt többen új színház építését is kívánatosnak tartják. E kérdések felett a közel jövő fogja a végleges elhatározást megérlelni.

A városi muzeum.

A városi muzeum alapját Löfkovits Arthur órás és ékszerész vetette meg 1902. év végén a város közönségének felajánlott érem-, pénz-, régiség- s természetrajzi gyűjteményével s 10 évre a muzeum gyarapítása céljából megígért évi 500 kor. segélylyel. A törvényhatósági bizottság ezen nagylelkű ajándékot elfogadván, 1905. évi május 22-én a muzeum ünnepélyesen megnyilt egy három szobás helyiségben. A muzeum ma már hat szobában is csak szulofva fér, a ki nem állítható, különösen nagyobb tárgyak pedig a raktárban szorulnak.

A muzeum Debreczen és vidékére vonatkozó nyomtatványokat és kéziratokat régiségeket és kulturtörténeti emlékeket, művészeti és iparművészeti, valamint néprajzi tárgyakat gyűjt. Ily módon az intézet kiválólag debreczeni jellegűvé fejlődik.

Az 1908. év végén összes anyaga 17,846 darabból állott s a különféle tárgyak között így oszlott meg:

Könyv- és kéziratár	6368 drb.
Régiségtár az érem- és pénzgyűjtemény-nyel együtt	8624 „
Néprajzi tár.	1633 „
Képző- és iparművészeti gyűjtemény	500 „
Természetrajzi gyűjtemény	521 „
Gyarapodás az előző évi állapottal szemben	3161 „

A közgyűlés a muzeum fenntartására 6837 korona 20 fillért irányzott elő.

Ebből a személyi kiadások muzeum ór és szolgálta fizetése 4167 kor. 20 fill.-t Gyűjtemények gyarapítása ... 1580 „ 47 „ Felszerelés, iroda, fűtés, világitás, rendkivüliek ... 894 „ 70 „ vettek igénybe.

A muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége 2800 kor. állami segélyt eszközölt ki. Ebből 800 kor megtérült a házipénztárnak a muzeum ór fizetéséért; 500 koronát a „gyűjtemény szerzési alap“-hoz kellett csatolni.

Ásatásokra, régiségek és néprajzi tárgyak vásárlására felhasználattott 678 kor. 55 fill.

A mult évben ásatásokkal végzett a muzeum a következő helyeken:

Debreczen, Hortobágy, Parlag, Hajdusámson, Püspökladány és Egyéken. Az eredmény többé-kevésbé kielégítő volt.

Néprajzi tárgyakat gyűjtött Balmazújvárosan két ízben, Hajduhadházon, Hajduböszörményben, Hajduszoboszlón négyszer, Nádudvaron háromszor, Derecskén, Sárándon, Tépén és Hajdubagoston egyszer-egyszer.

A muzeumi bizottság kidolgozta a muzeum szervezéséről és igazgatásáról szóló szabályrendelet tervezetet a kormányhatósági jóváhagyás után az évi május hó 1-én életbe is lépett.

A Debreczen városi és hajdúvármegyei rabsegélyző egylet 1908. év működése.

Ezen emberbaráti egylet azon szerencsétleneket akarja az életnek megmenteni, akik össze-

ütközésbe jöven a törvénnyel — fogságba kerülnek. Az egylet nemcsak a bűtetést elszenvedtetnek nyújt segítséget a tisztas élet megkezdéséhez, hanem az egyes letartóztatottak inségben maradt családjának.

Az év folyamán az egylet kiadott segélyezésre 16 egyénekre 525 koronát. Az egyletnek van 12 alapító, 138 rendes és 8 pártoló tagja.

Az egylet államségélyt kap . . . 1000 K — f-t.
Adományt Falk Lajostól . . . 18 " — "
" Goldberger Dánieltől . . . 4 " — "
" Reviczky Józseftől . . . 3 " 60 "
" Balogh M. J., Gulyás . . .

Géza és Losonczy J.-től . . . 3 " 88 "

Az egylet két választmányi ülést tartott és egy közgyűlést. Az üléseken folyó ügyeket intézett el.

A rabsegélyző egylet 1908. évi mérlege.

A tétel címe	Bevétel				Kiadás			
	Értékpapír		Kézpénz		Értékpapír		Kézpénz	
	K	f	K	f	K	f	K	f
1908 január 1-i állapot	23,154	55	342	01	—	—	—	—
1908 év folyamán takarékp.-ből felvétel	—	—	200	—	200	—	—	—
Tőkésített kamatok	1,050	50	—	—	—	—	—	—
Államségély	1,000	—	—	—	—	—	—	—
1908. évi tagdíjak	—	—	302	—	—	—	—	—
Adományok	—	—	27	48	—	—	—	—
Irodai és nyomdaköltségek	—	—	—	—	—	—	201	12
Segélyezések	—	—	—	—	—	—	525	—
Összesen	25,205	05	871	49	200	—	726	12
Levona a kiadást	200	—	726	12	—	—	—	—
Maradvány	25,005	05	145	37	—	—	—	—

A város által 1908. évre megrendelt lapok kimutatása.

1. Gyakorlati közig. könyvtár és döntvénytár.
2. Budapesti Közlöny.
3. Debreczen.
4. Debreczeni Független Ujság.
5. Debreczeni Ujság.
6. Debreczeni Reggeli Ujság.
7. Esti Hírlap.
8. Jugtudományi Közlöny.
9. Magyar Közigazgatás.
10. Hadsereg.
11. Vízügyi és Hajózási Közlöny.
12. Városok Lapja.
13. Mercúr.
14. Hamvasztás.
15. Vágóhídi Szemle.
16. Közbiztonság.
17. Munkásbiztosítási Közlöny.

A lapok rendszeren kezeltetnek, összegyűjtetnek és az összegyűjtött példányok részint a városi könyvtárban, részint a közlekvéltárban helyeztetnek el.

A városi Tanács az irodalom, főleg a közgazgatás körébe vágó új munkákat időnként megrendelte és a városi tisztikar rendelkezésére bocsátotta.

Városunk területe, népessége és vallása.

A város területe 8,845 hold.
Külső terület 162,726 1/2 "

Összes terület 166,571 1/2 hold.

Négyszög mérföld 65^{65/100}.

A házak száma:

A belső területen 6,195
A mezőségen 1,360
Az erdőségen 569
Összesen 8,131

Lakosság:

Polgári lakosság 72,851
Katonaság 2,655
Együtt 75,006

Vallásra nézve:

Református 52,282
Róm. kath. 13,258
Izraelita 6,192
Gör. kath. és gör. keleti 2,194
Ágost evang. 1,009
Unitárius 43
Egyéb felekezettiek 28
Összesen 75,006

az 1900. évi népszámlálás adatai szerint.

Ezen népforgalmi adatok azonban már nagyon változtak s így a polgári lakosság valószínűleg megközelíti a 80,000 lélekszámot.

Városunk törvényhatóságának bizottsági tagjai.

a) Tiszviselő tagok.

- Aczél Géza főmérnök.
 Bészler Károly árvaszéki elnök, tb. főjegyző.
 Csóka Sámuel tanácsnok.
 dr. Dóczy Emil t. alügyész.
 5 Király Gyula tanácsnok.
 Komáromy Antal házi pénztárnok.
 Kondor Kálmán számvevő.
 Konez Ákos közlevéltárnok, tb. tanácsnok.
 Kovács József polgármester, aki a legtöbb adót fizetők közt is említve van.
 10 Kovács Kálmán aljegyző.
 Körner Adolf tanácsnok.
 dr. Magoss György tiszti főügyész, ki a legtöbb adót fizetők közt is említve van.
 dr. Megyaszay Dezső árvaszéki ülnök.
 Medgyaszay Miklós árvaszéki ülnök.
 15 Medgyessy Lajos gyámjám.
 Sz. Nagy Lajos számvevő.
 Oláh Károly tanácsnok.
 Papp József számvevő.
 Roncsik Lajos főszámvevő.
 20 Sipos György gyámpénztárnok.
 Szabó István adópénztárnok.
 Szabó Kálmán tanácsnok.
 dr. Tóth Emil aljegyző.
 dr. Tüdős Kálmán tiszti főorvos.
 25 dr. Vargha Elemér aljegyző.
 Varga Károly tb. tanácsnok.
 Vecsey Imre főjegyző.
 Végh Gyula rendőrfőkapitány.

b) Választottak.

Alföldi Gábor	Kaszanyitzky Andor
dr. Bacsó Dezső	Kálmán András
Bácsi András	Keoskés István
dr. Bakonyi Samu	Kelemen Gábor
dr. Balkányi Miklós	Kertész Imre
Balogh Ferenc	Kertész István
Bihari István	Kertész Mihály
Böszörményi Mihály	Kiss Albert
dr. Burger Péter	Kiss Áron
Csanak János	Kiss Bálint
Dávid Mihály	K. Kiss József
gr. Dagenfeld József	Koppányi Dávid
dr. Derekassy István	Kovács János
Dicsőfi József	Kovács Lajos
Eritz Ernő	dr. Kőrössi Kálmán
Faragó András	Kövendi Domokos
dr. Fejér Ferenc	Kulcsár Endre
Fésűs Lajos	Kulcsár Gábor
dr. Freund Jenő	Márk Endre
Harsányi Gusztáv	Márton Imre
Herezeg János	Mike Ferenc
ifj. Horváth János	Motesitzky Hugó
Jámbor István	L. Nagy Bálint
Jánosi Zoltán	T. Nagy János
Jósa Vince	Nagy Pál
Juhász Ignác	dr. Nagy Zsigmond
dr. Kalmár Barna	b. Nagy Sándor

- Némethy László
 Némethy Sándor
 Utrokoosi Végh János
 Pálfi Ferenc
 Pálfi Gábor
 Pethő István
 Polgári József
 Polgári Márton
 Polgári Sándor
 Pongó Lajos
 dr. Popper Alajos
 Poroszlay László
 dr. Révi Nándor
 Rochlitz Arthur
 Sány Béla
 Salánki Ferenc
 Sarkadi Ferenc
 Schvartz Vilmos
 Somogyi Pál

- Stingli Kálmán
 Szabó József
 Szatmári Ferenc
 Szentesi János
 Szilágyi Bálint
 Szücs István
 Thiesen Arthur
 dr. Tóth Kálmán
 Török Bálint
 Török Péter
 dr. Varga Lajos
 Varjas János
 Vass Károly
 Váczi János
 Várray János
 Zelinger Ede
 Zöld János
 Zöld Mihály

c) Legtöbb adót fizetők.

- Áron Jenő
 Áron Miksa
 Aufrecht Vilmos
 Balogh István
 Balogh István
 Bányai Péter
 bilkei Kövesdi Imre
 Boldog István
 dr. Bruckner Ernő
 Csanak József
 dr. Csíkos Sándor
 Debreczeni Jenő
 Debreczeni Lajos
 Ekti József
 Erdei István
 Falk Lajos
 Fleischmann Mór
 Fried Emil
 Frohner Géza
 Fürst Ödön
 Gaál Ferenc
 Gara Alajos
 dr. Gajzágó Béla
 Gebauer Károly
 Geiger Simon
 Grósz Nagy Ferenc
 Gyarmaty István
 Gyórfly Aladár
 Hajdu Gyula
 Harangi Sándor
 Hauer Bertalan
 Hegedűs Ferenc
 Hochfelder Jakab
 Horváth István
 Horváth János
 Horváth Tamás
 Huttféssz Kázmér
 Jámbor János
 Jóna János
 Kardos László
 dr. Kenézy Gyula
 Kenyeres Károly
 ifj. Kertész István
 Kertész János
 Kiss Mihály
 dr. Kocsár Gábor
 Komlóssy Arthur
 Komlóssy Dezső
 Kontsek Géza
 Koszorus Lajos
 Kovács József polgármester
 Laczka László
 dr. Láng Sándor
 Lamprecht Frigyes
 Lestyán Adorján
 dr. Magoss György tiszti főügyész
 Molnár Mihály
 Móricz Ferenc
 Muraközy László
 Nagy Jakab
 dr. Nagy Lajos
 Németh András
 dr. Petzkó Ernő
 Polgári Bálint
 Reichmann Ármin
 Rickl Antal
 Riekl Géza
 Riesz Henrik
 Rosenfeld Salamon
 dr. Rottler Béla
 Sesztina Jenő
 Simonffy Emil
 Simonffy Imre
 Szabó Kálmán képviselő
 Szabó Lajos
 Szalay József
 Szentkirályi Tivadar
 Szép József
 Szikszay Lajos
 Szilágyi Imre
 Tafler Ignác
 Tóth István
 K. Tóth Kálmán
 Tóth János
 dr. Tüdős János
 dr. Ujfaluassy József

Ungvári József Vecsey Zoltán
Uhlarik Béla Weichinger Károly
Vadon Sándor Zádor Lajos

Országos vásárok városunkban.

A megváltozott viszonyok miatt vásáruink régi híre esőkent és ma már alig találunk vásáruinkon külföldi kereskedőket, legfeljebb azokat, akik jószágokat akarnak venni.

Négy országos vásárunk van és pedig:

Remete Antal napi vásár.

Szent György „ „

Lőrincz „ „

Dienes „ „

A vásárok nyolc napon át tartanak és pedig bőr, gyapjú, méz, dió, toll, iparickek, gabona, termények, juh, sertés, ló, barom és kirakó vásár.

A hortobágyi állatvásár július hó 25-én tartottuk meg, — a kereslet és kínálat elég nagy volt.

Nyers terményeket és iparickekkel a vásár egész tartama alatt lehet árusítani.

Heti vásárokat kedden és szombaton tartunk.

Munkás viszonyok és sztrájkok városunkban 1908-ban.

Az 1908. évben bizonyos nyugalmat lehetett a munkásviszonyokban tapasztalni. Ez évben városunkban csak 5 sztrájk volt, amit annak lehet tulajdonítani, hogy amíg munkaadó szervezeteink erősödtek, addig a munkásszervezetek harcképessége esőkent. A megelőző év sok sztrájkja anyagi megpróbáltatásokat és egyéb kellemetlenségeket zúdított a munkásságra is. Megosappant a bizalom az örökösen haragra tüzelők iránt, a munkásság bizonytalanért nem szívesen áldozta a bizonyosat. Örömmel üdvözölhető, hogy az ipartörvény-reform tervezet a kollektív munka egyezményeket alapos jogi szabályozását kívánja hozni. Általában a munkás viszonyok javulása tekintetében az ipartörvény-reformtól sokat lehet várni.

Az egyes sztrájkokat illetőleg:

A kőműves sztrájk tartott április 1-től június 15-ig. Sztrájkolt 28 telepen 760 munkás. Kénytelenségűk nem dolgozott 3000 férfi és 800 nő. **A munkások követelése:** Az építőmesterek szövetsége által készített „bárca” munkaközvetítőnek a mesterek által a munkásokra erőszakolásának eltörlése. Továbbá kollektív szerződés kötését vagy anélkül tovább békében dolgozást kívántak. — **Eredmény:** A munkások a munkaközvetítőt elismerték.

A lakatos sztrájk tartott április 7-től június 11-ig. Sztrájkolt 3 telepen 15 munkás. — **A munkások követelése:** A bárca rendszer eltörlése és a munkások szervezetének elismerése, végre kollektív alapon leendő szerződés kötés. — **Eredmény:** A munkások követelése nem teljesítették.

A bádogos és szerelő sztrájk tartott április 21-től június 11-ig. Sztrájkolt 12 telepen 29 munkás. **A munkások követelése:** A bárca rendszer eltörlése. **Eredmény.** A követelés nem teljesítették.

A szabósztrájk tartott március 30-tól április 16-ig. Sztrájkolt 25 telepen 163 munkás. — **A munkások követelése:** 20% -os béremelés és a „sitz” rendszer eltörlése. — **Eredmény:** Kiválómaik részben teljesítették.

A csizmadia (termelő szövetséget) sztrájk tartott március 23-tól március 27-ig. Sztrájkolt 1 telepen 23 munkás. — **A munkások követelése:** 10 órai munkaidő, tisztességes bánásmód, 3%, a rendszer, a váltó munkánál pedig 50% béremelés, szakszervelet elismerése és a május 1-i éjnek megünneplése. **Eredmény:** A béremelés nem teljesítve, a munkába állani kívánó munkások visszafogadva, míg a munkába állani nem kívánók elbocsátva lettek.

Kizárás nem fordult elő.

(Folyt. köv.)

A város közgyűlése.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsági közgyűlése november 30-ikán tartotta rendes közgyűlését **Weszprémy Zoltán** főispán elnöklésével. A bizottsági tagok közepés számban jelentek meg úgy, hogy a névszerűlt szavazásokat az ingatlanokra nézve nem lehetett megtartani. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy midőn a városnak nagy fontosságú ügyei jönnek tárgyalás alá, kívánatos volna, ha a bizottsági tag urak nagyobb számban jelennének meg a tárgyalásokon.

A polgármesteri jelentés felolvasása után **Fejér Ferenc** dr. szóvá tette a villamos vasút ügyét, melynek kormányhatósági jóváhagyása még mindig késik. Kovács József polgármester megnyugtató felvilágosítása után nygancsak a polgármester mindent megvilágosító választ adott **Révi Nándor** dr. interpellációjára a csatornázás és a vízvezeték kutak összekötő csatornának ügyében. A közgyűlés a higgadt alapos és az ügy részleteit mindenben megvilágító választ tudomásul vette azon erős meggyőződésben, hogy a polgármester a város függő ügyeinek elintézésében a kormányhatóságnál minden lehető elkövet a város javára.

A polgármester után **Weszprémy Zoltán** főispán szintén kijelenti, hogy legutóbb személyesen sürgették meg a kormánytól az ott tárgyalás alatt levő ügyek gyors elintézését. Bejelenti, hogy egy a villamos vasut, mint a csatornázás, valamint a szervezeti szabályzat ügye néhány nap múlva leérkezik, míg az értékelkedési szabályrendelet vissza fog jönni újabb tárgyalásra. Úgy a főispán, mint a polgármester felvilágosítását a közgyűlés éljenzéssel vette tudomásul és a válaszokból, melyek konkrét tényeket tartalmaztak, arról győződött meg a közgyűlés, hogy úgy a főispán, mint a polgármester és a tanács melegen érdeklődnek a város függő ügyei iránt és azoknak gyors elintézését a kormánytól szorgalmazza.

A közgyűlés tudomásul vette a belügyminiszter leiratát, melyben jóváhagyja a VIII. és IX. sz. pallagi tanyabirtokon a 12,000 korona erejűg létesítendő építkezéseket.

A közgyűlés a földadó bizottságot választotta meg ezután. Beválasztottak rendes tagokul: Harangi Sándor, Jámbor János, Kenyeres Károly, ifj. Kertész István, Kertész Imre, Márk Endre, dr. Megyesy Pál, Rickl Antal, Szalay József, Szatmári Ferenc, Zöld Mihály és Vecsey Zoltán; pótagokul: Fried Emil, Gáll Ferenc, Hufitsk Kázmér, id. Kertész

István, Kertész János, Aufricht Vilmos, Polgáry József, Mike Ferenc, ifj. Horváth János és id. Zöld János.

A közgyűlés tudomásul vette *Szolnok-Doboka* vármegye átiratát a kórházi tisztviselőknek kedvezményben történő részesítés ügyében, nemkülönben *Sopron város* átiratát a városi segély folyósítása tárgyában.

Hajdu vármegye ismétlen megkereste a várost, hogy a megyei székház telekre bekebelezett korlátozási jog feljegyzéséről mondjon le. A tanács a jog- és pénzügyi bizottság javaslatával egyetértőleg azt javasolja, hogy a korlátozás törletessék, azonban jegyeztessék fel, hogy amennyiben a vármegye valamikor megszűnnék, Debreczen városának a telek állami bírói becsülés alapján megállapított értéket tartozik megfizetni a vármegye, vagy a jogutódot.

Hajdu vármegye ártir a városhoz, hogy a balmazújváros—egyek—tiszacsegei telefonhálózat kiépítéséhez járuljon a város egy bizonyos összeggel. A tanács erre a célra 5300 koronát óhajtat megadni. Komlóssy Arthur a tanács javaslatát pártolja, Balkányi Miklós dr. szintén a kérelem teljesítése mellett érvel, ellenben Aczél Géza főmérnök ellenzi a kérelem teljesítését első sorban azért, mert a telefon a nevezett helyeken nem érdeke a városnak, továbbá azért sem, mert ha ezen vezetékbe bekapcsolnák az ohati birtokokat és a Mátát, oly nagy összegbe kerülne a vezeték, hogy ezen költség nem állana arányban az elérhető haszonnal. Fejér Ferenc dr. nem utasítja el a hozzájárulást, ellenben azt óhajtatja, hogy adassék vissza az ügy a tanácsnak azzal a megbízással, hogy mutassa be a közgyűlésnek, mennyibe kerülne ez a telefonhálózat a városi birtokok bekapcsolásával. A közgyűlés az indítványt elfogadta.

Ezen ügynél nem mulasztathjuk el a következő megjegyzést. A vármegyek részéről azt tapasztaljuk, hogy azok a városokat kulturális és emberbaráti törekvéseikben mindenkor és mindenütt támogatják, míg Hajdu vármegye időről-időre a várostól vár támogatást. A vármegye házára vezetett korlátozási jog törletéséhez feltétlenül ragaszkodik, pedig igazán nem helyes kívánság ez, mert elvégre is biztos lehet a felől, hogy Debreczen város — míg Hajdu megye fennáll — nem fogja tőle elvenni a székházat. Miért tehát lemondást attól a várostól, mely önként adta annak idején a telket a vármegye céljaira? Használóképpen miért adjon ki a város ezeket olyan telefonhálózat építésére, melyből igazán semmi haszna sincs és mely csakis a vármegye kényelmi céljára épülne fel.

A közgyűlés a magyar városok tagjai sorába nem lép be, miután a kongresszus a törvényhatósággal felruházott városok érdekeit az esetleg hozandó áldozat arányában nem képviseli.

Ellenben teljesítette a közgyűlés a református egyháznak az ingyenskólastatási földeken emelt épületek tulajdonjogának elismerésére vonatkozó kérelmét.

A görögkatholikus egyház 75.000 darab téglát kért a várostól. A közgyűlés a téglát azzal a ki-

kötéssel adta meg, hogy az egyház azt öt részletben fizesse meg. Az első részlet az átvételnél fizetendő.

A közgyűlés tudomásul vette a közigazgatási bizottság féléves jelentését, valamint a legtöbb adót fizetők névjegyzékét 1910-re.

A bizottsági közgyűlés tagjai közül a Csapó-utcán Morvay Sótér, a Péterfián L. Nagy Bálint, a Hatvan-utcán Balogh Ferenc bizottsági tagok elhalálozván, a közgyűlés helyük betöltésére december 22-ikét tűzte ki választásai napul.

A házipénztár és az általa kezelt alapok és gyámpénztári pénzek jövő évi elhelyezését tárgyalta a közgyűlés. A jog- és pénzügyi bizottság kilenc pénzügytel hozott javaslatba, azonban mivel az Általános hitelbank debreceni fiókja nem hajlandó megadni a többi bank által ajánlott 4 $\frac{1}{2}$ -%-os kamatot, a közgyűlés névszerint szavazással akképpen szavazott, hogy feleslegét a nyolc intézetnél helyezi el.

Miután a közgyűlési tagoknak fele nem volt a gyűlésen, a közgyűlésre kitűzött névszerinti szavazások nem ejtettek meg, hanem a jövő közgyűlés napirendjére tűzettek ki.

Oláh Inre Szecsényi-utcai házát felajánlta a városnak megvételre 80.000 koronáért. A közgyűlés a kérelmet a napirendről levette.

A helypénz-szabályzatot a közgyűlés ez alkalommal levette a napirendről, illetve tárgyalás végett a gazdasági bizottsághoz utasította.

A Szikszay- és Dobozy-féle ház, valamint az Arany Bika értékesítésére és hasznosítására vonatkozó ügyet hosszabb vita után a közgyűlés a Tanácsnak visszaadta, hogy záros határidőn belül azok értékesítésére vagy hasznosítására nézve tегyen kimerítő jelentést.

A közgyűlés tudomásul vette, hogy a kórház kibővítésének tervét és költségvetését a mérnöki hivatal elkészítette. Az ügyet a városi Tanács a januári közgyűlésen terjeszti elő. Ezzel kapcsolatban Ujfaluassy József dr. ajánlja, hogy emelbeteg kórházak tanulmányozására a közgyűlés küldjön ki egy 3 tagu bizottságot. A közgyűlés az indítványt Tüdös Kálmán dr. hozzászólása után elvetette.

A gözcorkoka gyár részvénytársaság telket kért a várostól. A városi Tanács a területet a bábaképző háta mögött levő területen megadja.

A közgyűlés a tanyai iskolák épülésénél felmerült tulkiadásokat megszavazta, valamint széna és szalma beszerzésére 13.000 korona póthitelt engedélyezett.

A tisztviselő telep szövetség a várostól a Posta-kert körül ingyen telket kért. A közgyűlés abban az esetben, ha a szövetségnek egy év alatt 60 tagja lesz, a kért területet négyszögölenként 3 koronában, hajlandó átengedni, ha pedig a telep 3 év alatt nem létesül, egy ugyanolyan árban azt a szövetségtől visszaveszi.

A torna-egylet kérelmét, melyben a kocsolya-pálya céljaira területet és építőanyagot kér, a közgyűlés érdemileg nem tárgyalja addig, míg az egylet részletes költségvetést nem mutat be.

A Nemzeti Szalon-ba a város 200 koronával be-

lép, míg a közgyűlés az Omke. körözö levelét tudomásul vette.

A világitási és vízmű r. t. felebbezést adott be a gáztartó ügyében. A közgyűlés Debreczeni Jenő világitási vállalati igazgató felszólalása után a felebbezést elutasította.

Ezután több városi tisztviselő fizetésrendezése és szabadságolása ügyében hozott a közgyűlés határozatot, mely után az elnöklő főispán a közgyűlést berekesztette és a jegyzőkönyv hitelesítését szerda délután 4 órára tűzte ki.

15.908.
III—3. sz.

Körrrendelet

valamennyi törvényhatóságnak.

A gümőkór elleni védekezésnél ember- és állategészségügyi szempontból egyik igen fontos feladat meggátolni azt, hogy a gümőkór terjesztésére alkalmas állati termékek emberi fogyasztásra, állatok takarmányozására kerülhessenek.

E célból a közfogyasztásra levágott gümőkóros állatok húsaival és szerveivel az ember- és állategészségügyet fenyegető veszélyek elhárítása iránt a husvizsgálat országos rendezése tárgyában mult évben 54,300 sz. alatt a m. kir. belügyi és kereskedelmügyi miniszter urakkal egyetértőleg kiadott rendeletben keretében már gondoskodtam. A tej útján történő gümőkóros fertőzés csökkentése céljából pedig a tőgygümőkóros tehének megvásárlás után az államkincstár terhére történő írtást az ország egy részében már megkezdtem s a gümőkór kifejezett tüneteit mutató tehének tejével bevétkezhető fertőzések csökkentése céljából utasítottam a m. kir. állatorvosokat, hogy azokat a teheneket, amelyeknek teje közfogyasztásra forgalomba hozatik, a gümőkór szempontjából is fokozott figyelemmel kísérjék és abban az esetben, ha valamelyikében a gümőkór kifejezett tüneteit észlelik, az ilyen ember- és állategészségügyet veszélyeztető állatoknak a tejelésből való kirekesztése iránt a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XIV. t. c. 8. és 14. §-ai alapján felettes hatóságuknál tegyenek javaslatot.

Az említett intézkedések pontos végrehajtásával mindenesetre már csökkenteni fog annak a lehetőségét, hogy gümőkór bakteriumait tartalmazó tej kerülhessen forgalomba, illetve fogyasztásra, minek következtében csökkenteni fog a tej útján történő gümőkóros fertőzéseknek a száma is. Mindezzel azonban csak részben tettük meg azt, amit az adott körülmények között célra vezetőknek mondatunk, ezeken felül még igen szükséges az is, hogy azokra a tej termékekre különös gond fordítassék, amelyek leginkább tartalmazhatják a gümőkór fertőző anyagát, amelyek úgy az emberi, mint állati egészséget még igen fenyegethetik.

A gümőkór terjesztése szempontjából a tej főlézése után a főzőgép dobjában visszamaradt ugynevezett centrifugaiszap, továbbá a lefőzött tej (soványtej) és a savó jöhetnek főleg figyelembe.

Ezek közül a centrifugaiszap emberi táplálékul általában nem használatik ugyan, helyenkint azonban főképen más tejtermékekkel és hulladékokkal keverve ezt állatok etetésére is fordítják.

A lefőzött tejet és savót már emberi táplálékul és állatok takarmányozására egyaránt használják. Ilyen formán a nevezett tejtermékek ha azok a gümőkór bakteriumait tartalmazás és takarmányozásra vagy emberi fogyasztásra nyers állapotban használnak: az állatok között közvetlen, az emberek között pedig egyrészt közvetlen, másrészt közvetve lehetnek terjesztői a gümőkórnak.

Hogy a gümőkór bakteriumait tartalmazó tejtermékek milyen mértékben terjeszthetők a gümőkórt, elegendőnek tartom a sertések gümőkórjára utalni. A sertések gümőkórja ugyanis, amely ezelőtt csak nagyritkán fordult elő, mióta a tej feldolgozása után nyert tejtermékeket jórészt sertések takarmányozására használják, nagymértékben terjedt úgy, hogy a budapesti sertésközvágóhídon statisztikai adatok szerint az 1903. évtől az 1907. évig levágott sertések közül 1. 3—2. 64% találtatott gümőkórosnak.

Az eddigi tapasztalatok és vizsgálatok azt bizonyítják, hogy a gümőkór bakteriumait tartalmazó tej centrifugálása után visszamaradt centrifugaiszap tartalmazza legnagyobb számban a gümőkór bakteriumait.

Erre tekintettel a gümőkór terjesztésének megakadályozása végett a centrifugaiszappnak állatok takarmányozására, vagy bármely más célra való felhasználását cenzel megtiltom és elrendelem, hogy a centrifugaiszap a gép aobjából való kivétel után elégetés által azonnal megsemmisíttessék. Elrendelem továbbá, hogy a főzőző gép dobjának kiöblítésére és a gép alkotó részeinek megtisztítására használt mosogató víz, amely szintén nagyobb számban tartalmazhatja a gümőkór bakteriumait, akként vezetendő el, hogy sem emberi ivásra, sem pedig állatok itatására szolgáló vizet meg ne fertőzhessen, ha a mosogató víz ilyen módon való elvezetése, vagy a centrifugaiszap elégetése nehézségbe ütköznék, azokat eladás útján kell megsemmisíteni.

A gümőkór bakteriumait tartalmazó tej feldolgozása alkalmával nyert lefőzött tej és a savó rendszerint jóval kisebb mennyiségben tartalmazza a gümőkór bakteriumait, mint a centrifugaiszap, ennél fogva ezeknek fertőzőképessége is kisebb. Mivel azonban a gümőkóros fertőzést ezek a tejtermékek is közvetíthetik, szükségesnek tartom az érdekelt közönség figyelmét felhívni arra a veszélyre is, amely az ilyen tejtermékeknek nyers állapotban való fogyasztásával, illetve állatok által való feletetésével jár. Ez a veszély könnyen elhárítható azáltal, ha az ilyen tejtermékek csak felforraltás után használatnak fel. A gümőkóros fertőzés veszélyére utalással figyelembe ajánlom tehát a tejgazdaságoknak, tejcsarnokoknak, tejszóvetkezetteknek, a tejszóvetkezeti központoknak, s általában mindazoknak, akik lefőzött tejet vagy savót forgalomba hoznak vagy felhasználának, hogy azt csakis felforraltás után hozzák forgalomba vagy használják fel emberi tápszertül vagy állatok takarmányozására. Ily módon csekély fáradsággal és költséggel teljesen eljéjt vehetjük a tej útján történő gümőkóros fertőzésnek, ami úgy az ember, mint az állategészségügyre igen kedvező hatással lesz.

Felkérem a törvényhatóságot, hogy az ügy nagypontosságára való tekintettel rendeletet a legkiter-

jedtebb módon közzétenni és annak pontos megartását biztosítani szíveskedjék.

Budapest, 1909. évi november hó 16-án.

Darányi s. k.

Az 1909. évi 109,817. számú kőrendelethez.

Hirdetmény

a házbérvédelem bevallása tárgyában.

A házbéradó 1910. évre való érvénnyel kivendőt lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a magyar kir. pénzügyminisztérium 1909. évi 109,817. szám alatt kiadott rendeletével az 1909. évi december hó 15-éig terjedő időt tűzte ki.

A házadról szóló 1909. évi VI. t.-c. 46. §-a értelmében a bevallás annak a községnek előljáróságánál történik, amelynek területén a ház fekszik.

A házbérvédelem bevallásra kötelezve van:

- a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonközösség esetén az összes tényleges birtokosok;
- b) a házközösségnél annak feje;
- c) nem önjogu, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha a közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, utóbbi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy hasznélvező), illetve a törvényes képviselő a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyegmentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhívom tehát a valaméadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valószínűleg megfelelő hűséggel töltsék ki s azt a városi adóhivatalnál, a kerületi adóhivataloknál legkésőbb december hó 15-éig nyújtják be.

A bevallás tárgyát a házak évi nyers bérvédelme képezi. Nyers jövedelemnek tekintendő együttrév mindaz, amit a bérlő a bérleti tárgy használata fejében a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Idő számítandók különösen:

1. a szoros értelemben vett lakbér;
2. a természetbeni szolgáltatások, a tulajdonos helyett fizetett kárbiztosítási díjak, állami, helyhatósági s egyéb adók, azoknak az összegeknek kivételével, melyeket a bérlő községi adó fejében házbérféllérek elnevezése alatt, vagy más községi lakásadó címen fizet, ha a bérbéradó ezeket az összegeket elkülönítve mutatja ki, vagy bérvallomásában oda nyilatkozik, hogy a mellékjárulákaival együtt bevallott nyers jövedelemben a házbérféllérek már befffoglaltatnak;

3. azok az összegek, melyeket bérbéradónak a bérlő háztartása keretében vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmű mellék-költségek címen fizet, ide nem érve a ház gondozásával megbízott egyéneknek, a bérlők részéről külön fizetett, akár előre meghatározott járandóságokat, továbbá a lakásvilágításáért és fűtéséért külön megállapított összegeket, végül a bérlő mint

üzlettulajdonos által üzlete céljaira felhasznált víz után fizetett vízvezetési díjakat;

4. azok az összegek, melyeket a bérlő a bérbérvett ház vagy lakrészek állandó átalakításának vagy karbahelyezésének költsége fejében a bérbéradó beleegyezésével sajátjából oly feltételt alatt előlegezett, hogy e költség visszatérüléséig készpénzben aránylag csekélyebb összegű lakbért tartozzék fizetni. Ha költség visszatérítése a szerződő felek által több évre osztott fel, a költségeknek csak ama része számítandó a nyers jövedelemhez, mely a megállapított felosztás szerint az illető évre esik.

Általános házbéradó alá eső helyeken a házbirtokos által használt vagy másnak ingyen átengedett épületeknek, illetve épületrészeknek nyers házbérvédelme gyanánt a bérbéradás esetén elérhető haszonértéket (bérértéket), az üresen álló lakásoknál pedig az előző évi adóalapot kell bevallani.

Üzletfelszereléssel, földbirtokkal, házi kerttel vagy egyéb dolgokkal és jogokkal együtt bérbéradott házaknál vagy lakrészeknél nyers jövedelemnek az az összeg vallandó be, mely házbér címen a bérszerződésben külön kitüntetve van.

Butorzzattal együtt bérbéradott lakrészek bérvédelmét minden levonás nélkül kell bevallani, amelyből azonban a butorzzat elhasználása fejében 30%-ot a kivető közegek fognak leszámítani.

A bérlők a vallomási íven bizonyítják a vallomás helyességét, növekednek a vallomás adásra kötelezett felhívása folytán a megfelelő rovatba történt bejegyzése által. Ez a bejegyzés a bérösszeg beírása előtt tilos.

A felek a házbérvallomások beadásáról elismervényt kérhetnek.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, a kivetés során megállapított házbéradónak 1%-át, ha pedig a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételezől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, továbbá 4%-át fizeti pótlék fejében.

Ha a vallomásadásra kötelezett a vallomás ívet a bérösszegnek beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5–200 K-ig terjedő rendbírsággal, ahány bérlőjénél ezt elkövette. Hasonló rendbírság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja.

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá eső kihágást követ el a tényleges birtokos, vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérvédelemre vonatkozó vallomási íven adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésére alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan részt vesz, ez a tettel szemben büntetendő.

Tájékoztató szolgáljon végül, hogy a vallomásadásra kötelezettet a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Debreczen, 1909 november hó.

M. kir. pénzügyigazgatóság.